

causing more questions than answers.

In the article, the author focuses on the problematic aspects of the changes and suggests some possible ways of their solution, since current editorial articles are not able to protect the person from sexual abuse as much as possible.

Keywords: *rape, sexual abuse, sexual intercourse, abuse of minors, dissuasive actions, forcing to enter into sexual intercourse, sexual crimes.*

УДК 343.985 : 343.137.5

Щербинський К. С. ©

здобувач

(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-1-154-160

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ І СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗБОЇВ, ВЧИНЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Проаналізовано систему взаємовідносин між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми. Визначено окремі проблемні аспекти, пов'язані з організацією взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції, висвітлено пріоритетні форми взаємодії між зазначеними суб'єктами під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми. Доведено, що ефективність взаємодії залежить від вмілого поєднання на практиці процесуально-правових, організаційних та тактичних форм взаємодії, а максимальна оптимізація вказаних форм сприятиме підвищенню ефективності оперативно-розшукової протидії розбоям, які вчиняються неповнолітніми.

Ключові слова: *розслідування, взаємодія, оперативні працівники, слідчий, розбій, неповнолітні.*

Постановка проблеми. Як відомо, попередження злочинів неповнолітніх, а також їх розслідування, вже тривалий час є предметом жвавих наукових дискусій серед представників не тільки криміналістики, кримінології, оперативно-розшукової діяльності, але й інших галузевих наук кримінально-процесуального циклу. Разом з тим, незважаючи на підвищену увагу з боку наукових шкіл, превенція ювенальної злочинності та розслідування вчинених неповнолітніми злочинів залишаються одними з найбільш проблемних напрямів діяльності правоохоронних органів. Успіх у розкритті та розслідуванні злочинів залежить від безлічі різноманітних факторів. Одним із них є взаємодія слідчого з іншими учасниками процесу розслідування, зокрема оперативними підрозділами кримінальної поліції.

Вивчення матеріалів практики свідчить, що особливої гостроти питання організації взаємодії виникають під час розслідування складних багатоепізодних злочинів та злочинів, учинених організованими групами [1, с. 101–102]. Зважаючи, що сфера нашого дослідження пов'язана з розслідуванням розбоїв, вчинених неповнолітніми, нами акцентовано увагу на взаємодії слідчих із працівниками оперативних підрозділів Національної поліції України, зокрема з карним розшуком, що додатково зумовлено пріоритетністю функції оперативно-розшукової протидії корисливо-насильницькій злочинності для вказаних підрозділів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У юридичній та спеціальній літературі проблема взаємодії служб і підрозділів Національної поліції України між собою та з іншими підрозділами правоохоронних органів, що здійснюють протидію злочинності, досліджувалася багатопланово. Так, питання взаємодії (координації) слідчого з іншими підрозділами розглядалися багатьма вченими-криміналістами. Зокрема, відповідні дослідження викладено в наукових роботах В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, О. В. Бауліна, А. Я. Дубинського, В. Д. Зеленського, В. О. Коновалової, В. С. Кузьмічова, О. Р. Михайленка, С. М. Стахівського, В. М. Тертишника, В. М. Федченка, Л. І. Щербини, В. Г. Яреми та інших.

Після розпаду єдиної системи наукового забезпечення оперативно-розшукової ді-

яльності проблеми взаємодії під час оперативно-розшукової діяльності розглядали такі українські дослідники: К. В. Антонов, О. М. Бандурка, Г. М. Бірюков, С. В. Богданов, О. А. Гапон, А. А. Глісвий, Л. Ф. Гула, О. О. Дерев'ягін, С. В. Діденко, Г. О. Душейко, В. П. Євтушок, В. П. Захаров, А. Г. Лісовий, О. О. Мороз, С. І. Ніколаюк, В. В. Нонік, Д. Й. Никифорчук, В. Л. Ортинський, М. А. Погорецький, В. В. Поливода, В. Д. Пчолкін, В. М. Рудік, В. Г. Сапальов, М. О. Сергатий, В. О. Сілюков, М. В. Стащак, В. Г. Телійчук, А. М. Ханькевич, І. Ф. Хараберюш, В. В. Шендрік, І. Р. Шинкаренко та інші. Проте більшість напрацювань учених і практиків, пов'язаних з організацією взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми, потребують перегляду та переосмислення з огляду на сучасні потреби практики та стан оперативної обстановки.

Мета статті полягає в аналізі системи взаємовідносин між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми. Реалізація зазначеної мети зумовила необхідність розв'язання низки дослідницьких завдань. По-перше, визначити, окремі проблемні аспекти, пов'язані з організацією взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції. По-друге, висвітлити пріоритетні форми взаємодії між зазначеними суб'єктами під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми.

Виклад основного матеріалу. Зміст взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми, зазвичай обумовлюється слідчою ситуацією. Тільки з урахуванням ситуації, що склалася в ході розслідування, можна обрати найбільш ефективні в конкретному випадку тактичні прийоми і комплекси, визначити доцільність оптимальних оперативно-розшукових можливостей і операцій, обрати сфери застосування такого поєднання.

Аналіз практичної діяльності слідчих та оперативних підрозділів доводить, що взаємодія між ними здійснюється за умови дотримання ряду вимог, так званих умов взаємодії. До них слід віднести:

- 1) дотримання режиму законності усіма учасниками взаємодії;
- 2) специфічні функції і чітке розмежування компетенції учасників взаємодії;
- 3) керівна функція слідчого, що володіє ініціативою і пріоритетом при прийнятті організаційних і управлінських рішень;
- 4) самостійність оперативних працівників кримінальної поліції в обранні засобів і методів, використовуваних ними для досягнення цілей досудового розслідування;
- 5) дотримання режиму секретності і нерозголошення відомостей про умови, засоби і методи оперативно-розшукової діяльності.

Необхідно зазначити, що в наукових джерелах з юридичних наук автори виділяють процесуальні, тобто реалізовані в рамках кримінально-процесуальної діяльності, та непроцесуальні або вироблені практикою форми взаємодії. Перша – регламентована законом, друга – відомчими нормативними актами [2, с. 47].

Слід визнати слушною таку позицію науковців, адже взаємодія повинна базуватися на основі законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, на підставі яких слідчі із працівниками оперативних підрозділів могли б проводити спільну, погоджену, планову діяльність з метою успішного розслідування кримінальних проваджень щодо розбоїв, вчинених неповнолітніми. Безперечно, взаємодія слідчих органів та оперативних підрозділів є важливою умовою швидкого і повного розслідування злочинів, розшуку злочинців, які переховуються, безвісти зниклих осіб, а отже, вжиття усіх передбачених законом заходів, спрямованих на виявлення та викриття осіб, винних у вчиненні правопорушень.

Розпочинаючи аналіз процесуальних форм взаємодії між слідчими та працівниками оперативних підрозділів, необхідно визначитись із її змістовно-структурною характеристикою. Як слушно зауважують учені, Кримінальний процесуальний закон наділяє слідчого функцією керуючої підсистеми, а функцією підлеглої підсистеми – оперативні підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Таке співвідношення названих функцій визначається багатьма факторами, серед яких слід виділити такі:

- а) різниця правової природи, принципів, підстав і процедури проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів;
- б) функції і правовий статус працівників слідчих та оперативних підрозділів;
- в) наявність у слідчого повноважень із направлення доручень на проведення слід-

чих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;

г) обов'язок оперативних підрозділів виконувати ці доручення [3, с. 402].

Досліджуючи наведену проблематику, В. В. Топчій зауважує, що, аналізуючи норми нового КПК України та відомчі нормативно-правові акти МВС України, можна виокремити такі процесуальні форми взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів.

1. Взаємодія при надходженні до Національної поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них. Із цією метою в територіальних органах Національної поліції створюють чергові слідчо-оперативні групи (далі – СОГ), склад яких формується з працівників Національної поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого начальником територіального органу Національної поліції та погодженого з першим заступником начальника – керівником слідчого підрозділу. До СОГ в обов'язковому порядку входять слідчий (старший групи), співробітник оперативного підрозділу та спеціаліст-криміналіст.

2. Створення СОГ для розслідування кримінальних правопорушень. Із метою швидкого та повного розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс, утворюється СОГ, до складу якої можуть входити співробітники, які брали участь під час огляду місця події (реалізації матеріалів ОРД, оперативній розробці фігурантів, проведенні інших агентурно-оперативних заходів). У разі потреби залучаються дільничні офіцери поліції, працівники підрозділів ювенальної превенції, на території обслуговування яких учинено кримінальне правопорушення, співробітники інших органів та підрозділів Національної поліції.

3. Виконання співробітниками оперативного підрозділу письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування. Під час розслідування кримінальних правопорушень слідчий надає відповідним оперативним підрозділам Національної поліції, а в разі створення СОГ – конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу, письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, які є обов'язковими для виконання.

4. Взаємодія при зупиненні досудового розслідування. У разі, якщо підозрюваний переховується від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності та його місцезнаходження невідоме, слідчий виносить постанову про зупинення досудового розслідування та оголошення в розшук підозрюваного, яка погоджується прокурором. Якщо досудове розслідування не зупиняється, слідчий виносить окрему постанову про оголошення розшуку підозрюваного.

5. Взаємодія при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами ОРД до органу досудового розслідування [4, с. 304].

Як зазначає І. Л. Калімбет, і з ним варто погодитись, запропонований вище підхід не може бути прийнятий без зауважень, оскільки у теорії криміналістики та кримінального процесуального права слушно відстоюється позиція, що процесуальними формами взаємодії можна вважати виключно ті, які визначені в КПК України. Саме тому, на нашу думку, учений необґрунтовано широко трактує зміст процесуальної взаємодії, зокрема шляхом включення до її структури: створення чергових слідчо-оперативних груп (на даний час групи швидкого реагування); слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних правопорушень тощо [1, с. 103–104].

Аналітичне опрацювання норм чинного КПК України свідчить, що кримінально-процесуальна взаємодія між слідчим і працівниками оперативних підрозділів здійснюється у формі:

- надання оперативним підрозділам доручень на проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40 КПК України);
- надання оперативним підрозділам доручень щодо розшуку підозрюваних (ч. 3 ст. 281 КПК України).

На підставі власного практичного досвіду, а також узагальнення висловлених у наукових публікаціях положень з цієї проблематики слід виділити основні вимоги до надання доручень слідчим оперативним працівникам та контролю за їх виконанням. Ця діяльність повинна проводитися у певній послідовності і регламентуватися відповідним чином.

1. У разі створення слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий надає письмові доручення конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу [6]. Як зазначають А. П. Резван, М. В. Субботіна та Ю. В. Харченко, слідчий, здійснюючи керівництво слідчо-оперативною групою, визначає порядок її роботи, забезпечує узгоджену діяльність усіх її членів, спрямовану на встановлення очевидців, постраждалих та осіб, які вчинили злочин, виявлення, фіксацію і вилучення слідів злочину, формування доказової бази [7, с. 82].

2. Не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену СОГ) та без встановленого строку їх виконання [6].

Коли оперативному працівникові, на думку А. Г. Філіппова, доручається проведення слідчої (розшукової) дії, то зазвичай вказують не тільки питання, що підлягають з'ясуванню, а й повідомляють орієнтовну інформацію, водночас йому дають відповідні тактичні рекомендації; якщо ж доручають проведення розшукових заходів, то точно формулюють завдання, визначають терміни їх виконання [8, с. 204–206].

3. Співробітники оперативних підрозділів не мають права проводити процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора. Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковим для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, реєструються в канцелярії територіального органу, підрозділу поліції та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

5. Виконання доручень слідчих повинно здійснюватися у строки, зазначені у дорученнях. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим, який дав доручення.

6. Матеріали про виконання доручень слідчих надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника структурного підрозділу апарату центрального органу управління поліцією, керівника територіального органу поліції, керівника міжрегіонального територіального органу поліції, керівника територіального (відокремленого) підрозділу, яким виконувалося доручення слідчого. Указані матеріали реєструються в канцелярії відповідного органу, підрозділу поліції.

7. Контроль за виконанням доручень слідчих працівниками оперативних підрозділів територіального органу, підрозділу поліції покладається на керівника територіального органу, підрозділу поліції, який зобов'язаний:

1) визначати конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки з виконання доручень слідчих (за винятком доручень, які надаються працівникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ);

2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання;

3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу, підрозділу поліції інформувати про стан виконання доручень слідчих.

8. Керівник органу досудового розслідування розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його неналежного виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства керівникові територіального органу, підрозділу поліції для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку [6].

Зазначене вище положення є однією з основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів. Слідчий – центральна фігура у процесі розслідування злочинів. У першу чергу від нього залежать оптимальна організація і ефективність взаємодії. Якщо слідчий не проявляє необхідної ініціативи, не використовує широко і активно свої процесуальні повноваження стосовно оперативних підрозділів, навряд чи можна очікувати позитивних результатів взаємодії.

Фактично, виходячи з формального тлумачення норм КПК України, можна стверджувати, що вказані форми співпраці вичерчують зміст процесуальної взаємодії між слідчими та працівниками оперативних підрозділів, хоча в науковій доктрині зроблено

значну кількість обґрунтувань необхідності внесення змін до КПК України з метою оптимізації правового регулювання цієї проблематики.

Так, наприклад, ми повністю підтримуємо позицію М. П. Водька, який зауважує, що найпродуктивнішим шляхом удосконалення кримінального процесуального законодавства є його подальша гармонізація з оперативно-розшуковим законодавством. За своїм призначенням як кримінальне процесуальне, так і оперативно-розшукове законодавство, а також види державно-правової діяльності, які функціонують на їх основі, спрямовані на охорону одних і тих самих цінностей суспільства – захист прав і законних інтересів осіб і організацій, які потерпіли від злочинів [5, с. 366–367].

Зауважимо, що в процесі взаємодії слідчих та оперативних підрозділів нерідко виникають і складаються такі форми співпраці і спільної діяльності, які в законі прямо не названі, їх можна розглядати як непроцесуальні.

Вони, у свою чергу, можуть бути диференційовані на організаційні і тактичні. Такі форми нерозривно пов'язані із процесуальними, впливають з них, але мають самостійне значення в організації взаємодії у процесі розслідування злочинів, зокрема розбоїв, вчинених неповнолітніми. Дані форми взаємодії, як правило, ґрунтуються на відомчих і міжвідомчих правових актах, що нами вже було констатовано вище.

Отже, слід перейти до визначення організаційних форм взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми. Серед яких ми виділяємо:

1. Складання спільного письмового плану розслідування, що містить комплекс необхідних слідчих дій та вказівку на завдання, поставлені перед підрозділами кримінальної поліції. Спільне планування роботи в усіх ситуаціях не можна розглядати як одноразовий акт, в результаті якого складається план усіх можливих у кримінальному провадженні дій. Спільне обговорення плану розслідування може відбуватися не один, а кілька разів, залежно від ситуації, яка може змінюватися в ході досудового розслідування. Особливо важливо спільне планування у резонансних злочинах корисливо-насильницького спрямування, вчинених неповнолітніми у складі групи, які мають тяжкі та особливо тяжкі наслідки.

2. Створення слідчо-оперативних груп. Зауважимо, що процесуальним законом така форма взаємодії не передбачена, однак на практиці непоодинокими є випадки створення груп, що включають слідчих, співробітників кримінальної поліції, підрозділу ювенальної превенції, інспекторів-криміналістів (техніків-криміналістів), а також (за необхідності) кінологів зі службовим собакою та інших фахівців. Метою створення таких СОГ є здійснення усебічного, повного і неупередженого досудового розслідування у складних та великих за обсягом кримінальних провадженнях, а також щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених в умовах неочевидності, кримінальних правопорушень, які набули суспільного резонансу або учинені на території декількох адміністративно-територіальних одиниць України [6]. Структура і склад таких груп повинні бути визначені залежно від виду оперативно-тактичної ситуації і вирішуваних за її допомогою завдань.

Практика суспільної діяльності оперативних та слідчих підрозділів під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми, дозволяє виділити такі тактичні форми взаємодії:

1. Обмін інформацією в рамках розслідуваного злочину. Для того щоб взаємодія була успішною і ефективною, вона повинна бути побудована на взаємній основі:

– слідчий повинен не тільки отримувати відомості від оперативного співробітника при провадженні досудового розслідування, але і сприяти йому в здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Прикладом такого зворотного зв'язку може бути інформування підрозділу кримінальної поліції, якій здійснює оперативне супроводження кримінального провадження, про факти та обставини, що мають значення для оперативно-розшукової діяльності, в тому числі надання оперативним співробітникам можливості знайомитися з матеріалами кримінального провадження.

2. Взаємодія у процесі реалізації тактичних комплексів: тактичних комбінацій і операцій.

3. Спільні виїзди слідчого та оперативних працівників на місце події, до місця знаходження неповнолітнього злочинця, викраденого майна, знарядь і слідів злочину. Дана форма поєднує риси організаційних і тактичних форм взаємодії і характерна для розслідування тяжких і особливо тяжких злочинів корисливо-насильницького спрямування, вчинених неповнолітніми, за якими необхідний виїзд на місце події для проведення огляду та інших первин-

них слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій.

Підготовка та організація спільного виїзду, крім негайного повідомлення слідчого та забезпечення охорони місця події, передбачає:

- а) визначення кола осіб, які повинні взяти участь у виїзді;
- б) забезпечення необхідних науково-технічних і оперативних засобів;
- в) вирішення питання про транспортні засоби для виїзду і ін.;
- г) вибір у разі необхідності відповідних форм залучення громадськості для допомоги правоохоронному органу.

Щоб укластися в найкоротші терміни при організації виїздів, необхідно мати задалегідь підготовлений алгоритм прийняття та реалізації рішень стосовно конкретних умов роботи оперативних і слідчих органів того чи іншого району або міста.

Поняття спільного виїзду на місце події не можна ототожнювати з поняттям спільного огляду, адже під час виїзду на місце події, як правило, виникає необхідність у проведенні комплексу невідкладних слідчих (розшукових) дій, перш за все подвірньо-поквартирних обходів з метою виявлення очевидців і підозрюваних, переслідування злочинців по «гарячих слідах» і їх затримання, здійснення обшуків, допитів тощо.

Як зауважує В. В. Пивоваров, існують непоодинокі випадки, коли негативні моменти взаємодії викликані не якимись об'єктивними, а винятково суб'єктивними чинниками, що перешкоджають досягненню спільної мети. Це виявляється у спілкуванні слідчого та співробітника оперативного підрозділу в умовах їх нещирої або зухвалої поведінки; у проведенні огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій при спробах порушення їх процесуального порядку з боку співробітників оперативних підрозділів; в узгодженні та плануванні процесуальної й оперативно-розшукової діяльності, а також у здійсненні запланованих заходів при конфліктній ситуації між особами, які взаємодіють, тощо.

За таких обставин, керівники відповідних підрозділів мають позитивно впливати на ситуацію, що складається, враховуючи психологічні особливості підлеглих співробітників. Водночас слідчі та співробітники оперативних підрозділів, незважаючи на значні фізичні та психічні навантаження, повинні набувати власного досвіду взаємодії та уміння володіти собою. І тут доречно зазначити, що чим вищий освітній, інтелектуальний рівень учасників взаємодії, чим більший досвід оперативної і слідчої роботи вони мають, тим глибший аналіз фактів, тим більш гнучка і мобільна система версій і продуктивні результати їх перевірки у кримінальному провадженні. Характеризуючи інтелектуальний зміст взаємодії, слід звернути увагу на згуртованість, взаємну довіру і повагу між співробітниками, які беруть участь у розкритті злочину [9, с. 142–143].

Варто підтвердити зазначену позицію власним досвідом роботи в Національній поліції і визнати, що взаємодія між слідчим та оперативним працівником, як правило, виникає ще до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, зокрема під час спільного виїзду на місце події та проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій.

Висновки. Отже, узагальнення матеріалів проведеного дослідження дає підстави зробити висновок про те, що ефективність взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції під час досудового розслідування розбоїв, вчинених неповнолітніми, залежить від вміння поєднати на практиці процесуально-правових, організаційних та тактичних форм взаємодії слідчих і оперативних підрозділів Національної поліції, а максимальна оптимізація вказаних форм, зокрема, у виконанні доручень останніми, забезпечить бажані результати, які будуть проявлятися в попередженні, виявленні і розслідуванні кримінальних правопорушень, сприятимуть підвищенню ефективності оперативно-розшукової протидії розбоям, які вчиняються неповнолітніми, притягненні до встановленої законодавством відповідальності винних осіб, відновленні порушених прав та інтересів громадян і юридичних осіб.

Бібліографічні посилання

1. Калімбет І. Л. Розслідування групових корисливо-насильницьких злочинів неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса: Міжнарод. гуманітар. ун-т, 2017. 212 с.
2. Организация работы следственного отдела (управления) УВД МВД / под ред. С. В. Мурашова. Москва: НИИ МВД СССР, 1977. 169 с.
3. Керевич О. В. Організація взаємодії слідчого з оперативними підрозділами в діяльності щодо розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 400–404.
4. Топчий В. В. Загальна характеристика кримінально-процесуальних форм взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами. *Митна справа*. 2013. № 6. Ч. 2. Кн. 1. С. 303–307.

5. Водько М. П. Формирование политики противодействия уголовным правонарушениям в Украине (оперативно-розыскной аспект): монография. Одесса: Феникс, 2015. 572 с.

6. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575.

7. Криминалистика. Тактика, організація і методика расследования преступлений: учебник / под ред. А. П. Резвана, М. В. Субботиной, Ю. В. Харченко. Волгоград: ВА МВД России, 2000. 221 с.

8. Криминалистика: учебник / под ред. проф. А. Г. Филиппова и проф. А. Ф. Волынского. Москва: Спарк, 1998. 543 с.

9. Зайцев О. А., Карлов В. Я. Криминалистика. Проблемно-тематический комплекс: учеб. пособие для бакалавров. Москва: Юрлитинформ, 2012. 272 с.

Надійшла до редакції 24.04.2019

SUMMARY

Shcherbinsky K. S. Organization of interaction of operational and investigation units of the National police during pre-trial investigation of robberies committed by minors. The article is devoted to the investigation of procedural, legal, organizational and tactical forms of interaction between operational and investigation units of the National Police during pre-trial investigation of robberies committed by minors. The content of the interaction of the investigator with the operational units during the pre-trial investigation of robbery committed by minors is usually conditioned by the investigative situation. Only in the light of the situation prevailing during the investigation, it is possible to choose the most effective tactical receptions and complexes in the concrete case, to determine the expediency of the optimal operational-search capabilities and operations, to choose the scope of such a combination.

In the process of interaction between investigators and operational units, such forms of cooperation and joint activities, which are not explicitly mentioned in the law, often arise and are formed, they can be regarded as non-procedural. They in turn can be differentiated into organizational and tactical ones. Such forms are inextricably linked to procedural ones, which derive from them, but are of independent importance in the organization of interaction in the process of investigating crimes in particular robberies committed by minors. These forms of interaction, as a rule, are based on departmental and interagency legal acts.

The effectiveness of the interaction between the operational and investigative units of the National Police during the pre-trial investigation of robbery committed by minors depends on the skillful combination of the procedural, legal, organizational and tactical forms of interaction between the investigating and operational units of the National Police in practice, and the maximum optimization of these forms will provide the desired results that will be manifested. In the prevention, detection and investigation of criminal offenses, will contribute to increasing the effectiveness of operational-search counteraction to robbery committed by minors, the law of attraction to the responsibility of the perpetrators, restore violated rights and interests of citizens and legal entities.

Keywords: *investigation, interactions, operatives, investigators, robbery, minors.*

УДК 343.985 : 343.137.5

Янчук А. М. ©

здобувач

(Харківський національний університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-1-160-164

НАУКОВА РОЗРОБЛЕНІСТЬ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЗАШТАТНИХ НЕГЛАСНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Проаналізовано наукові праці, в яких розглянуто проблематику використання позаштатних негласних працівників підрозділами кримінальної поліції. Зокрема автором досліджено наукові праці, починаючи із XII ст., визначено їх досягнення та недоліки. Водночас проаналізовано сучасні наукові доробки з окресленої проблематики та на підставі аналізу емпіричного матеріалу виокремлено питання, що потребують подальших наукових досліджень.

Ключові слова: *позаштатні негласні працівники, наукова розробленість, кримінальна поліція.*

Постановка проблеми. Протидія злочинності є однією з найважливіших функцій держави, що обумовлено тим, що для нормального функціонування її інститутів, забезпечення безпеки як суспільства в цілому, так і конкретних громадян зокрема необхідно